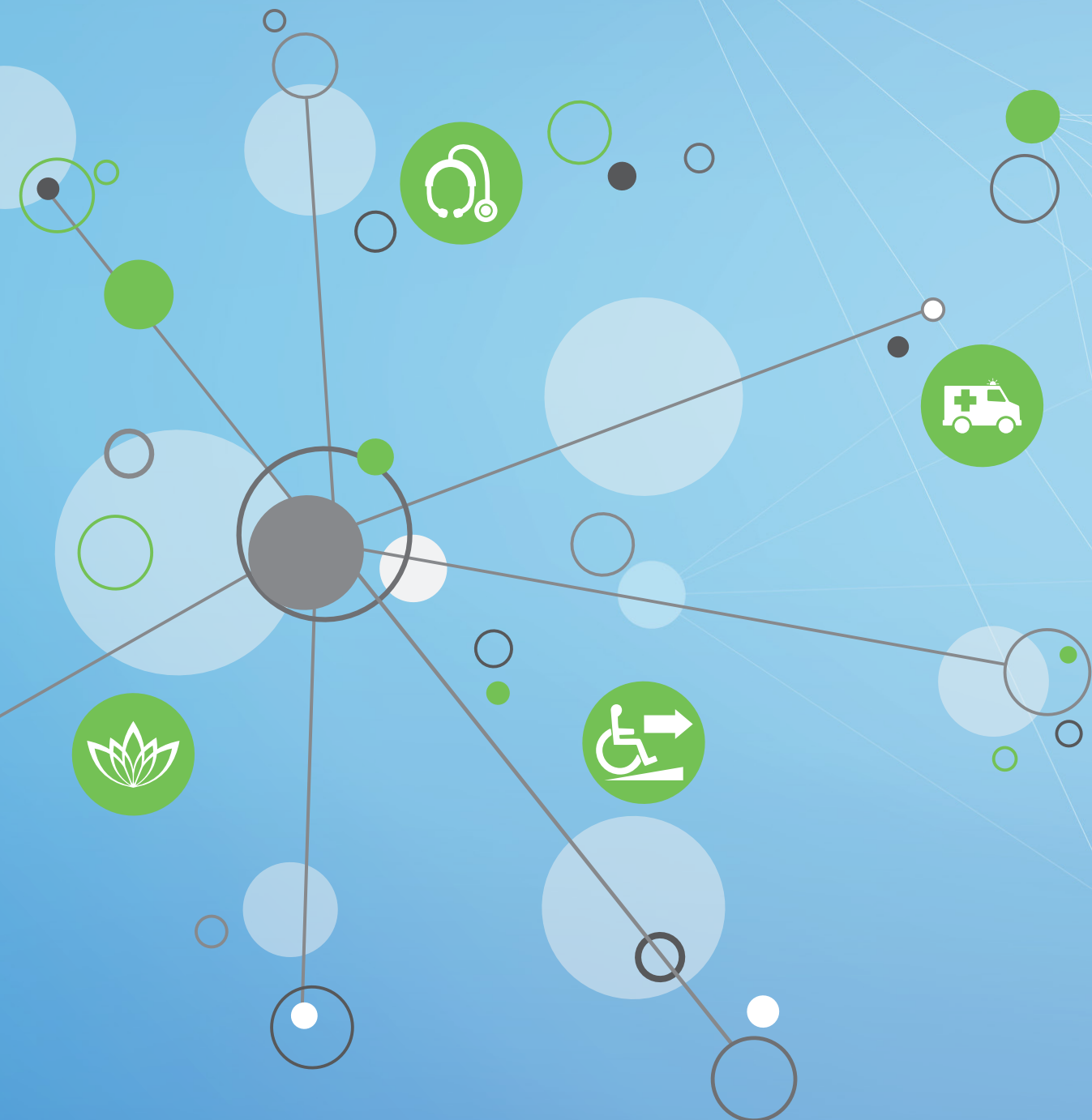




# INTERFEDERALE STRATEGIE HANDICAP

● ○ 2022 - 2030



# Interfederale strategie handicap 2022-2030

## Inhoudstafel

Inleiding.....	2
Basisprincipes .....	4
Mensenrechtenbenadering van handicap .....	4
Betrokkenheid van personen met een handicap.....	4
Handistreaming .....	4
Samenwerking over de beleidsdomeinen en bevoegdheidsniveaus.....	4
Definitie van handicap .....	5
Prioriteiten voor verandering.....	6
Een geïntegreerde aanpak met respect voor de principes van het VN-Verdrag .....	6
Gelijkheid en non-discriminatie.....	7
Vrouwen en kinderen met een handicap.....	8
Toegankelijkheid.....	9
Risicovolle situaties en humanitaire noodsituaties .....	10
Bescherming tegen uitbuiting, geweld en misbruik .....	11
Autonomie, vrijheid, veiligheid en persoonlijke integriteit .....	12
Mobiliteit.....	13
Onderwijs.....	14
Gezondheid .....	15
Werk en werkgelegenheid.....	16
Behoorlijke levensstandaard .....	17
Participatie, bewustwording en toegang tot informatie .....	18
Deelname aan het culturele leven, vrijetijdsbesteding en sport .....	19
Statistieken en verzamelen van gegevens .....	20
Internationale samenwerking en nationale tenuitvoerlegging.....	21

## Inleiding

Met de ratificatie van het **VN-Verdrag voor de Rechten van Personen met een Handicap** in 2009 heeft België zich geëngageerd om structurele stappen te zetten die de hindernissen voor personen met een handicap in hun dagelijkse leven verminderen. Dit engagement beperkt zich niet tot de beleidsdomeinen welzijn, sociale bijstand en gelijke kansen maar raakt het geheel van de publieke activiteiten.

Toch moeten we vaststellen dat België, dertien jaar na ratificatie van dit verdrag, nog grote stappen te zetten heeft om haar verplichtingen na te komen. **Personen met een handicap worden in ons land geconfronteerd met bijzondere uitdagingen** wat zich uit in de slechte cijfers inzake het armoederisico, sociale uitsluiting en participatie op de arbeidsmarkt. Om deze uitdagingen te overwinnen dienen we onze maatschappij inclusief te maken en diverse hindernissen, over een breed scala van beleidsdomeinen weg te nemen. Deze beleidsdomeinen behoren tot de bevoegdheden van alle bestuursniveaus, en het bieden van oplossingen vereist in bepaalde gevallen samenwerking tussen de bestuursniveaus.

Om hieraan tegemoet te komen besloten de federale, gewestelijke en gemeenschapsregeringen op 20 december 2021 om een **Interministeriële Conferentie (IMC) handicap** op te richten als permanent overlegplatform van de bevoegde ministers voor handicap (in de brede VN-definitie van de term) en gelijke kansen. De Interministeriële conferentie zal zich inzetten voor:

- De vermindering van de armoede bij personen met een handicap en de strijd tegen non-take up van rechten;
- Een betere gegevensverzameling en statistieken over handicap;
- Een harmonisatie over de definitie van handicap;
- Het bevorderen van de toegang tot werk voor personen met een handicap;
- Een betere mobiliteit en bereikbaarheid;
- De sociale inclusie en sensibilisering rond de rechten van personen met een handicap.

Om de initiatieven van de interministeriële conferentie en van elke regering van ons land te kaderen in de implementatie van het Verdrag van de Verenigde Naties inzake de rechten van Personen met een handicap werd **besloten om een interfederale strategie handicap op te stellen**. De ontwikkeling van een nationale handicap strategie is een aanbeveling van het VN-comité (2014).<sup>1</sup>

In het deel "**prioriteiten voor verandering**" worden de uitdagingen en doelstellingen voor België geschetst per artikel van het VN-Verdrag. Deze omschrijving is gebaseerd op de internationale aanbevelingen die ons land kreeg, het advies van het platform van adviesraden voor personen met een handicap<sup>2</sup>, en het advies van het onafhankelijk mechanisme Unia. Deze adviezen zijn online beschikbaar:

- Advies van het platform van adviesraden voor personen met een handicap<sup>3</sup>: [Advies 2023/03 - Nationale Hoge Raad Personen met een Handicap \(belgium.be\)](#)
- Advies van het onafhankelijk mechanisme Unia: [Wetgeving & Aanbevelingen | Unia](#)

---

<sup>1</sup> CRPD/C/BEL/CO/1, §5-6.

<sup>2</sup> Bij opmaak bestaande uit de Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap, NOOZO - Vlaamse adviesraad, Brusselse Franstalige Adviesraad voor Hulp aan Personen en Gezondheid – afdeling Personen met een Handicap, Waalse Adviesraad voor Personen met een Handicap, Waals Agentschap voor Gezondheid, Sociale bescherming, Handicap en Gezinnen – afdeling handicap, en de Brusselse Adviesraad voor Personen met een handicap.

<sup>3</sup> Advies nr. 2023/03 van het platform van adviesraden voor personen met een handicap over de Interfederale Strategie 2021-2030 voor personen met een handicap.

Om de lezer toe te laten zijn of haar weg te vinden in het institutioneel landschap voor de implementatie van de strategie wordt dit document jaarlijks aangevuld met de lopende plannen en initiatieven op federaal, gewestelijke en gemeenschapsniveau. We beperken ons in dit document niet alleen tot de Belgische bevoegdheidsniveau 's, maar leggen hier ook de link met de Europese Strategie voor de rechten van personen met een handicap.

Deze interfederale strategie heeft een **drievoudige doelstelling**:

- **Kader voor de verwezenlijking van het VN-Verdrag** voor personen met een handicap door de koppeling van de uitdagingen zoals geïdentificeerd door de internationale instellingen en het maatschappelijk middenveld aan (1) mogelijke initiatieven van de IMC Handicap, (2) de plannen en strategieën van elke entiteit;
- **Bijdragen aan de uitvoering van de Europese strategie 2021-2030**: in maart 2021 heeft de Europese Commissie haar strategie voor de rechten van personen met een handicap voor de periode 2021-2030 aangenomen. De Commissie nodigt de lidstaten uit om bij te dragen aan de uitvoering van de strategie en ze te versterken, binnen het kader van de implementatie van het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap. De ontwikkeling van een interfederale strategie is een gelegenheid om de Europese strategie op Belgisch niveau uit te voeren en te zorgen voor samenwerking en coördinatie op dit gebied tussen alle bestuursniveaus;
- Bewaken van de **coherentie tussen de actieplannen en strategieën** van elke entiteit.

## Basisprincipes

### Mensenrechtenbenadering van handicap

Personen met een handicap worden niet gedefinieerd door een 'gebrek' waarvoor een medische of sociale bijstandoplossing gevonden moet worden. Personen met een handicap zijn personen met volle bekwaamheid om hun rechten uit te oefenen, om op gelijke voet met de rest van de bevolking ten volle deel te nemen aan de volledige samenleving, en autonoom hun eigen leven vorm te geven.

### Betrokkenheid van personen met een handicap

Personen met een handicap, in hun hoedanigheid van ervaringsdeskundige, of organisaties die personen met een handicap vertegenwoordigen, zijn het best geplaatst om verder te gaan dan particularismen en adviezen te geven waarin de diverse behoeften en verwachtingen geïntegreerd worden. De interministeriële conferentie onderschrijft het "Nothing about us, without us".

Voor de uitvoering van deze strategie engageert ieder lid van de Interministeriële conferentie zich om op gepaste wijze de bestaande adviesraden van personen met een handicap te betrekken voor de eigen bevoegdheden.

Bovendien zullen vertegenwoordigers van het maatschappelijk middenveld uitgenodigd worden voor de werkgroepen statistieken, werk, mobiliteit en toegankelijkheid.

### Handistreaming

Naast specifieke maatregelen zou bij ieder nieuw beleidsinitiatief aandacht moeten zijn voor de rechtstreekse of onrechtstreekse impact op personen met een handicap. Het *mainstreamen* van handicap, of 'handistreaming', doorheen de beleidslijnen voorkomt het opwerpen van onbedoelde nieuwe hindernissen en helpt de aanpak van bestaande discriminaties.

### Samenwerking over de beleidsdomeinen en bevoegdheidsniveaus

De beperkingen voor personen met een handicap die volgen uit een maatschappij die is ontworpen voor personen zonder handicap overstijgen het traditioneel bevoegdheidsdomein handicap in de zin van erkenning, tegemoetkomingen, ondersteuning, en hulpmiddelen. Een transversale samenwerking tussen de bevoegdheidsniveau's is nodig om de coherentie te bewaren tussen de genomen beleidslijnen, eventuele tegenstrijdigheden te beperken en synergiën te creëren. Deze rol is toegewezen aan de IMC Handicap.

## Definitie van handicap

Het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap definieert personen met een handicap als **“personen met langdurige fysieke, mentale, verstandelijke of zintuiglijke beperkingen die hen in wisselwerking met diverse drempels kunnen beletten volledig, daadwerkelijk en op voet van gelijkheid met anderen te participeren in de samenleving<sup>4</sup>.”**

Of een persoon een handicap heeft, en in welke mate, hangt niet alleen af van de fysieke en mentale karakteristieken van de persoon, maar evengoed van sociale en omgevingsfactoren. Een samenleving die geen rekening houdt met de diversiteit in de functionele mogelijkheden van haar inwoners vergroot de handicap die personen die van de norm afwijken ondervinden. Dit eenvoudig maar fundamenteel inzicht, de verschuiving van een medische naar een maatschappelijke benadering van handicap, ligt aan de basis van het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap. Het directe gevolg van deze verschuiving is dat handicap alle bevoegdheidsdomeinen raakt en dus een transversale benadering vereist.

---

<sup>4</sup> Artikel 1 van het Verdrag: <https://www.un.org/disabilities/documents/convention/convoptprot-f.pdf>

## Prioriteiten voor verandering

### Een geïntegreerde aanpak met respect voor de principes van het VN-Verdrag

art 1-4 UNCRPD

#### Context en uitdagingen in België

De bepalingen van het VN Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap strekken zich zonder beperking of uitzondering uit tot alle delen van federale Staten.<sup>5</sup> Om de implementatie van het Verdrag te sturen, en de erin vervatte rechten beter te verankeren werden door de verschillende overheden van ons land reeds diverse strategieën ontwikkeld. Meerdere uitdagingen overstijgen echter de institutionele bevoegdheidsverdeling of vereisten een samenwerking tussen verschillende overheden. In dit licht kreeg België van het VN-Comité voor de rechten van personen met een handicap de aanbeveling om een nationale strategie op te stellen.<sup>6</sup>

Het principe “Niets over ons, zonder ons” loopt als een rode draad door het VN-Verdrag en het verdrag vereist van ons land dat de vertegenwoordigende organisaties van personen met een handicap betrokken worden bij alle beleidsprocessen die handicap in de brede zin raken. Dit principe is ook centraal opgenomen in de Europese strategie.<sup>7</sup>

#### Doelstellingen

Met de ratificatie van het VN-Verdrag in 2009 hebben de Belgische overheden zich ertoe verbonden om het Verdrag en de beginselen die erin vervat zitten te eerbiedigen. Dit vereist zowel het waarborgen van de fundamentele rechten en vrijheden van personen met een handicap, als het structureel wegnemen van de hindernissen waarmee personen met een handicap geconfronteerd worden.

Om dit te bereiken zetten we binnen de Interministeriële conferentie handicap in op de **uitwisseling van goede praktijken**. We versterken ook de **afstemming tussen de bevoegde overheden** voor bevoegdheid overschrijdende uitdagingen. Conform de verplichtingen van het VN-Verdrag vertrekken we hierbij vanuit een op mensenrechten gebaseerde benadering van handicap. Met deze strategie geven we hieraan een kader.

Een goed beleid voor personen met een handicap vereist de **betrokkenheid van personen met een handicap en hun vertegenwoordigende organisaties**. Elke entiteit staat in voor de betrokkenheid van de toepasselijke adviesraden van personen met een handicap voor wat betreft haar eigen bevoegdheden.

---

<sup>5</sup> Art. 4§5 CRPD.

<sup>6</sup> CRPD/C/BEL/CO/1, §5-6.

<sup>7</sup> « L'élaboration de politiques efficaces passe par la consultation et la participation des personnes handicapées et de leurs organisations représentatives tout au long du processus », p. 26.

## Gelijkheid en non-discriminatie

art. 5 UNCRPD

### Context en uitdagingen in België

Personen met een handicap moeten beschermd worden tegen discriminatie, vrijheidsberoving, geweld, uitbuiting, misbruik en andere inbreuken op de persoonlijke integriteit. Dit vereist eveneens het herdenken van gelijkheid: er is een evolutie nodig van formele gelijkheid naar inclusieve gelijkheid, waarbinnen de verwezenlijking van redelijke aanpassingen essentieel is voor personen met een handicap, ook de redelijke aanpassingen die praktisch moeilijker te realiseren zijn. De versterking van het juridisch kader voor de bescherming tegen (meervoudige) discriminatie is een aandachtspunt voor het VN-Comité.<sup>8</sup> De Europese strategie benadrukt ook het recht van personen met een handicap op bescherming tegen alle vormen van discriminatie en geweld en op gelijke kansen.

### Doelstellingen

Tegen 2030 bouwen we aan een land met een effectieve bescherming tegen discriminatie omwille van handicap, al dan niet door associatie. Hiervoor concentreren we ons in het bijzonder op:

- De versterking van het rechtskader tegen discriminatie en de uitvoering ervan, ook wat betreft meervoudige en intersectionele discriminatie of associatieve discriminatie;
- Het waarborgen van toegang tot rechtsmiddelen en compensatie in het kader van de antidiscriminatiewetgeving;
- Realisatie van het recht op redelijke aanpassingen, in het bijzonder op het gebied van werkgelegenheid en onderwijs;
- De verbetering van de discriminatietests.

---

<sup>8</sup> CRPD/C/BEL/CO/1, §12; CRPD/C/BEL/BEL/QPR/2-3 §5.



## Vrouwen en kinderen met een handicap

art. 6-7 UNCRPD

### Context en uitdagingen in België

Het Verdrag van de Verenigde Naties vereist dat er maatregelen worden genomen om ervoor te zorgen dat vrouwen en kinderen met een handicap volledig en onder gelijke voorwaarden alle mensenrechten en fundamentele vrijheden kunnen genieten.

Wat betreft vrouwen met een handicap worden we geconfronteerd met een gebrek aan data over de situatie en (meervoudige) discriminatie van vrouwen en meisjes met een handicap.<sup>9</sup> Bovendien zijn veel vrouwen met een handicap het slachtoffer van huiselijk en seksueel geweld.

Wat betreft kinderen met een handicap is de waarborging van het recht op gezinsleven een belangrijk aandachtspunt. Het VN-Comité uitte in het verleden haar bezorgdheid over de graad van institutionalisering.<sup>10</sup>

### Doelstellingen

De deelgebieden en federale overheden garanderen ieder binnen hun bevoegdheden dat vrouwen en kinderen met een handicap het volledige genot hebben van hun fundamentele rechten en vrijheden. Hiervoor zal nadruk gelegd worden op de bestrijding van meervoudige administratie, de strijd tegen geweld tegen vrouwen met een handicap, en de de-institutionalisering van kinderen.

---

<sup>9</sup> CRPD/C/BEL/CO/1, §13-14.

<sup>10</sup> CRPD/C/BEL/CO/1, §15-16.

## Toegankelijkheid

Art. 9 UNCRPD

### Context en uitdagingen in België

Toegankelijkheid als concept houdt in dat gebouwen, producten, diensten en digitale inhoud zo ontworpen worden dat ze rekening houden met de diversiteit in functionele karakteristieken onder de bevolking zodat ze zonder assistentie bruikbaar zijn voor een zo groot mogelijk aandeel van de populatie. Het VN Verdrag vereist dat passende maatregelen worden genomen in het garanderen van toegankelijkheid teneinde personen met een handicap in staat te stellen zelfstandig te leven en volledig deel te nemen aan alle facetten van het leven. Toegankelijkheid wordt in de Europese strategie gezien als een katalysator voor rechten, autonomie en gelijkheid. Het is niet beperkt tot de bebouwde omgeving, of publiek transport, maar betreft evengoed producten, diensten en digitale inhoud.

Het VN-Comité wijst op een gebrekkige toegankelijkheid voor mensen met een handicap, die onvoldoende als een probleem wordt beschouwd. Bovendien waren de overheidsmaatregelen vooral gericht op de toegankelijkheid voor mensen met een lichamelijke handicap, maar zeer weinig op mensen met een visuele, auditieve, intellectuele of psychosociale handicap<sup>11</sup>. Om dit te verhelpen is niet alleen een wetgevingskader nodig, maar ook de ontwikkeling van deskundigheid en de opleiding van (toekomstige) deskundigen. De bevoegdheden op dit gebied liggen op regionaal, EU- en federaal niveau.

### Doelstellingen

Tegen 2030 bevorderen we stapsgewijs en structureel de toegankelijkheid van de Belgische samenleving zodat zoveel mogelijk mensen zelfstandig gebruik kunnen maken van de openbare ruimte, producten en diensten.

België draagt bij aan de verdere ontwikkeling van het regelgevend kader door de bevoegde autoriteiten in overeenstemming met de Europese richtlijnen (Europese toegankelijkheidswet, Europese richtlijn inzake de toegankelijkheid van websites).

We zetten in op de ontwikkeling van kennis en deskundigheid inzake toegankelijkheid bij publieke en private actoren en beschikbaarstelling daarvan, bijvoorbeeld via een of meer expertisecentra.

Toegankelijkheid gaat verder dan aanpassingen voor personen met een beperkte mobiliteit. Daarom bevorderen we de bewustwording over het belang van toegankelijkheid, zowel voor de bebouwde omgeving als voor diensten, producten en digitale inhoud.

---

<sup>11</sup> CRPD/C/BEL/CO/1, §21.

## Risicovolle situaties en humanitaire noodsituaties

art. 11 UNCRPD

### Context en uitdagingen

In risicovolle situaties en humanitaire noodsituaties is een bijzondere aandacht vereist voor personen met een handicap. Het VN-Verdrag vereist dat de bescherming en veiligheid van personen met een handicap wordt gewaarborgd in risicosituaties, waaronder humanitaire crises en natuurrampen. De Covid-19 pandemie en de overstromingen van juli 2021 toonden het belang aan van goede noodplannen die rekening houden met de diverse noden van de bevolking, waaronder personen met een handicap. Zoals in de Europese strategie wordt aangegeven, verergeren natuurrampen bestaande kwetsbaarheden, waardoor herstel bij rampen voor kansarme groepen moeilijker wordt. Bovendien worden kwesties in verband met gelijkheid en toegankelijkheid in geval van een ramp vaak verwaarloosd in de bestaande noodplannen.

### Doelstellingen

We verzekeren de bescherming en veiligheid van mensen met een handicap in risicosituaties en richten ons daarbij op actualisering van de noodplannen, rekening houdend met de behoeften van personen met een handicap.

## Bescherming tegen uitbuiting, geweld en misbruik

art. 16 UNCPRD

### Context en uitdagingen

Zoals in de Europese strategie wordt opgemerkt, lopen personen met een handicap meer kans om het slachtoffer te worden van geweld en misbruik, zowel in hun gezinsomgeving als in instellingen. Het VN-Verdrag vereist dat alle wetgevende, administratieve, sociale en educatieve maatregelen worden genomen om personen met een handicap te beschermen tegen alle vormen van uitbuiting, geweld en misbruik. Bescherming tegen uitbuiting, geweld en misbruik, met name alle vormen van geweld tegen vrouwen, kinderen en meisjes, is een specifiek aandachtspunt<sup>12</sup>. Het Comité wijst ook op het ontbreken van protocollen voor registratie, controle en toezicht in instellingen die personen met een handicap, met name op gevorderde leeftijd, verzorgen.

### Doelstellingen

We waarborgen de bescherming van personen met een handicap tegen alle vormen van geweld, met name huiselijk of institutioneel. Om dit te bereiken nemen de bevoegde overheden acties ter bevordering van de adequate toegang tot politie en justitie, alsook de opmaak van protocollen voor de vroegtijdige opsporing van geweld, met name in instellingen.

---

<sup>12</sup> CRPD/C/BEL/CO/1, §30-31.

## Autonomie, vrijheid, veiligheid en persoonlijke integriteit

art. 19; 22-23 UNCRPD

### Context en uitdagingen in België

De bescherming van de autonomie van personen met een handicap vereist zowel een juridisch kader als de nodige ondersteuning voor zowel personen met een handicap, familieleden en (openbare) diensten. Het VN-Verdrag stelt dat de rechtsbekwaamheid van personen met een handicap, namelijk het in staat zijn om juridisch geldige beslissingen te nemen, altijd gewaarborgd moet worden.<sup>13</sup> Hoewel de wetgeving inzake handelingsbekwaamheid is hervormd, vreest het Comité dat het recht op begeleide besluitvorming daarin niet is vastgelegd.<sup>14</sup>

Met betrekking tot de vrijheid en veiligheid van de persoon beveelt het Comité de intrekking aan van wetten die onvrijwillige opname van personen met psychosociale handicap, louter op grond van hun handicap, toestaan. Het Comité is ook bezorgd dat de veiligheidsmaatregelen voor personen waarvoor de wilsonbekwaamheid wordt vastgesteld, niet in overeenstemming zijn met het Verdrag en acht deze maatregelen onverenigbaar met de procedurele waarborgen zoals het vermoeden van onschuld, het recht op verdediging en het recht op een eerlijk proces.<sup>15</sup>

Nauw verbonden met autonomie is het recht op zelfstandig wonen en deel uitmaken van de maatschappij,<sup>16</sup> en de hieraan gelieerde problematiek van de-institutionalisering. De Europese strategie stelt dat zelfstandig wonen een kwalitatief hoogstaand, toegankelijk, persoonsgericht en betaalbaar, op de gemeenschap en het gezin gebaseerd gedifferentieerd landschap vereist, met inbegrip van persoonlijke bijstand, medische zorg en maatschappelijk werk, om de dagelijkse activiteiten te vergemakkelijken en mensen met een handicap en hun gezinnen keuzemogelijkheden te bieden. Het VN Comité wijst op het hoge percentage verwijzingen van personen met een handicap naar institutionele zorg en het ontbreken van een de-institutionaliseringplan, alsook op een gebrek aan informatie over de mogelijkheden om in de samenleving en de gemeenschap te blijven leven.<sup>17</sup>

### Doelstellingen

We beschermen de autonomie van personen met een handicap en waarborgen alle aspecten daarvan, in het bijzonder het recht op zelfstandig wonen. We leggen de nadruk op de de-institutionalisering van personen met een handicap en betere verspreiding van informatie over de alternatieven; alsook de eerbiediging van de rechten van patiënten met een psychosociale handicap.

---

<sup>13</sup> Art. 12 UNCRPD.

<sup>14</sup> CRPD/C/BEL/CO/1, §23-24.

<sup>15</sup> CRPD/C/BEL/CO/1, §25-26.

<sup>16</sup> Art. 19 UNCRPD.

<sup>17</sup> CRPD/C/BEL/CO/1, §32.

## Mobiliteit

art. 20 UNCRPD

### Context en uitdagingen in België

Het VN-Verdrag vereist dat maatregelen worden genomen om de persoonlijke mobiliteit van personen met een handicap met de grootst mogelijke onafhankelijkheid te waarborgen. Mobiliteit vormt voor veel personen met een handicap een belangrijke hindernis die zowel hun autonomie als benutting van andere rechten beknopt (bv. toegang tot werk of gezondheidszorg). Adequate toegang tot en gebruiken kunnen maken van (openbaar) vervoer is voor mensen met een handicap van essentieel belang om volwaardig te kunnen participeren aan de samenleving. De toegang tot openbaar vervoer is nauw verbonden met toegankelijkheid (zie art. 9). De bevoegdheden op dit gebied liggen op federaal en gewestelijk niveau.

### Doelstellingen

Tegen 2030 bevorderen een betere persoonlijke mobiliteit voor iedereen, met de grootst mogelijke autonomie en tegen een betaalbare prijs. Daartoe richten wij ons in het bijzonder op:

- Een verbetering van de toegankelijkheid van de infrastructuur;
- De toegang tot bijstand, apparatuur of andere technologieën ter ondersteuning van de persoonlijke mobiliteit voor alle personen met een handicap;
- Een afstemming van de regels tussen de bevoegde autoriteiten.

## Onderwijs

art. 24 UNCRPD

### Context en uitdagingen in België

België moet ervoor zorgen dat het onderwijsstelsel voorziet in onderwijsintegratie op alle niveaus en mogelijkheden tot levenslang leren biedt. Er moet voor worden gezorgd dat personen met een handicap niet op grond van hun handicap worden uitgesloten van het algemene onderwijsstelsel en van het basis- en secundair onderwijs. De bevoegdheden op dit gebied liggen op het communautair niveau.

België moet ervoor zorgen dat het onderwijsstelsel voorziet in onderwijsintegratie op alle niveaus en mogelijkheden tot levenslang leren biedt. Er moet voor worden gezorgd dat personen met een handicap niet op grond van hun handicap worden uitgesloten van het algemene onderwijsstelsel en van het basis- en voortgezet onderwijs. De bevoegdheid op dit gebied ligt op het niveau van de Gemeenschappen.

Het Comité wijst op het aantal leerlingen met een handicap dat wordt doorverwezen naar speciale scholen en gedwongen wordt naar deze scholen te gaan vanwege het gebrek aan redelijke voorzieningen in het reguliere onderwijs

### Doelstellingen

We zetten ons in voor onderwijsintegratie op alle niveaus en zorgen ervoor dat elk kind en elke volwassene met een handicap toegang heeft tot het basis- en secundair onderwijs en het reguliere onderwijs, met de nadruk op:

- Voorziening van een toegankelijke schoolomgeving en redelijke aanpassingen;
- Opleiding van leraren.

## Gezondheid

art. 10; 25 UNCRPD

### Context en uitdagingen in België

Zoals vermeld in de Europese strategie hebben personen met een handicap recht op kwaliteitsvolle gezondheidszorg, met inbegrip van revalidatie en gezondheidspreventie. Toch melden personen met een handicap veel onvervulde behoeften aan medisch onderzoek en gezondheidszorg die te duur, te ver weg of niet toegankelijk is. De Covid-19-crisis heeft ook zwakke punten in de gezondheidsstelsels aan het licht gebracht, met name voor personen met een handicap die in instellingen leven met beperkte toegang tot spoedeisende en kritieke zorg.

Mensen met een handicap moeten toegang hebben tot het hoogst mogelijke niveau van gezondheidszorg, zonder discriminatie op grond van handicap. Dit omvat zowel toegang tot reguliere zorg als toegang tot specifieke zorg in verband met handicaps.

### Doelstellingen

We garanderen toegang tot gezondheidszorg en diensten voor mensen met een handicap op gelijke voet met anderen, waarbij we ons toespitsen op een betere toegang tot gezondheidszorg en de bevordering van inclusie in de gezondheidszorg. Ook zetten we in op een verhoogd aanbod van dienstverlening, ook voor specifieke functiebeperkingen.



## Werk en werkgelegenheid

art. 27 UNCRPD

### Context en uitdagingen in België

Zoals bepaald in het VN-Verdrag, moet het recht op werk voor personen met een handicap gewaarborgd en bevorderd worden, met inbegrip van gelijke kansen en gelijke beloning voor werk van gelijke waarde. Volgens de Europese strategie is arbeidsparticipatie de beste manier om economische onafhankelijkheid en sociale integratie te waarborgen. In de evaluatie van de vorige Europese handicap strategie 2010-2020 werd werkgelegenheid aangemerkt als een van de vijf hoofdprioriteiten voor toekomstige actie.

In 2018 bedroeg de tewerkstellingsgraad van personen met een handicap (20-64) amper 31,6%. Meer dan één niet-tewerkgestelde persoon met een handicap op vier (27 %) geeft aan dat hij in staat zou zijn om te werken, indien hij bepaalde ondersteunende maatregelen zou genieten (vandaar het belang van het bekend maken van redelijke aanpassingen met sancties bij niet-naleving), en geeft met name aan dat aanpassingen van het soort taken of van de werklust nog ontbreken.

Verschillende drempels beletten personen met een handicap om te werken: de afwezigheid van redelijke aanpassingen op het werk, belemmeringen van de toegang tot werk zoals ontoegankelijk vervoer, gebouwen en software, ...

### Doelstellingen

Tegen 2030 reduceren we de tewerkstellingskloof voor personen met een handicap. We garanderen de bescherming tegen discriminatie, inclusief het recht op redelijke aanpassingen in de werkomgeving. Publieke overheden geven het goede voorbeeld in de tewerkstelling van personen met een handicap. We nemen acties om de drempels voor tewerkstelling weg te nemen en bevorderen de re-integratie van werknemers met een handicap op de arbeidsmarkt.

## Behoorlijke levensstandaard

art. 28 UNCRPD

### Context en uitdagingen in België

We maken in de Belgische sociale bescherming een onderscheid tussen sociale zekerheid, en sociale bijstand. Van belang hier is dat de groep personen met een handicap breder is dan deze die beroep doen op de sociale bijstandsregelingen voor personen met een handicap. Zo kan een persoon met een handicap gerechtigde zijn in de sociale zekerheidstakken voor invaliditeit of beroepsrisico's. België beschikt over een doeltreffend systeem voor sociale bescherming. De verschillende sociale zekerheidstakken en de bijstandsregelingen hebben een directe impact op de levensstandaard van personen en zeker op die van personen met een handicap. Inderdaad, het hebben van een handicap verhoogt nog steeds in grote mate het risico op armoede. Bijna een kwart van de personen met een handicap loopt het risico om in de armoede terecht te komen, hetzij twee keer zo hoog als het risico voor de gehele bevolking.

### Verplichtingen onder het VN Verdrag en de doelstellingen op lange termijn

Volgens de verplichtingen van het Verdrag (artikel 28) is de doelstelling om personen met een handicap een behoorlijke levensstandaard voor henzelf en voor hun gezin te waarborgen, toe te zien op de voortdurende verbetering van hun levensomstandigheden en om de rechten van personen met een handicap op sociale bescherming en op het genot van dat recht zonder discriminatie op grond van de handicap te verdedigen.

### Doelstellingen

We zetten ons in voor een adequate levensstandaard, betere levensomstandigheden en sociale bescherming voor personen met een handicap, zonder discriminatie. Hiervoor zetten we in op adequate uitkeringen voor personen met een handicap, een modernisering van het juridisch kader en de procedure voor de beoordeling van handicaps, en het bestrijden van het niet-gebruik van rechten.

We versterken ook de wederzijdse afstemming tussen de verschillende bevoegdheidsniveaus voor de uitvoering van wetten en de ontwikkeling sociale beschermingsregelingen.

## Participatie, bewustwording en toegang tot informatie

art. 8; 21; 29 UNCRPD

### Context en uitdagingen

De bescherming van de vrijheid van meningsuiting en het bevorderen van de toegang tot informatie zijn vereist voor de bescherming van de autonomie en het bevorderen van de participatie van personen met een handicap. Dit omvat onder meer de toegang tot informatie in toegankelijke en begrijpbare formaten.

De Vlaamse Gebarentaal, Frans-Belgische Gebarentaal en Duitse Gebarentaal werden door hun respectievelijke gemeenschap cultureel erkend.

Verder neemt ook de bewustwording in de samenleving over de rechten en situatie van personen met een handicap, alsook het terugdringen van stigmatisering een belangrijke rol in het bevorderen van de volwaardige participatie van personen met een handicap.

### Doelstellingen

We waarborgen de vrijheid van meningsuiting en de toegang tot informatie voor personen met een handicap. Hiervoor bevorderen we stapsgewijs de toegang tot informatie voor personen met een handicap over hun rechten. We integreren de specifieke behoeften van personen met een handicap in het plan voor kwaliteitsverbetering van overheidsdiensten, en bevorderen het gebruik van vereenvoudigde taal.

## Deelname aan het culturele leven, vrijetijdsbesteding en sport

art. 30 UNCRPD

### Context en uitdagingen in België

Zoals in de Europese strategie in herinnering wordt gebracht, zijn kunst en cultuur, sport, recreatie en toerisme in toegankelijke en inclusieve vormen essentieel voor de volledige participatie van personen met een handicap in de samenleving. Deze activiteiten bevorderen het welzijn en bieden iedereen de kans zich te ontwikkelen en zijn of haar potentieel te verwezenlijken. Het VN-Verdrag vereist dat alle passende maatregelen worden genomen om ervoor te zorgen dat personen met een handicap toegang hebben tot het culturele leven (cultuur, televisie, films, theater, musea, bioscopen, bibliotheken, enz.) en de mogelijkheid hebben om hun creatieve, artistieke en intellectuele potentieel te ontwikkelen en te verwezenlijken, en om deel te nemen aan recreatie-, vrijetijds- en sportactiviteiten.

### Doelstellingen

Wij zorgen ervoor dat personen met een handicap op voet van gelijkheid met anderen toegang krijgen tot het culturele leven, vrijetijdsbesteding en sport. We richten ons op:

- Bevordering en uitbreiding van instrumenten om de toegang tot het culturele leven, sport en vrijetijdsbesteding te waarborgen.
- Verbetering van de toegankelijkheid van culturele, sport- en vrijetijdsvoorzieningen en -producten.

## Statistieken en verzamelen van gegevens

art. 31 UNCRPD

### Context en uitdagingen in België

Het VN-Verdrag vereist het verzamelen van passende informatie, waaronder statistische en onderzoeksgegevens, om beleid te formuleren en uit te voeren ter uitvoering van het Verdrag. Er is vandaag een gebrek aan gegevens en statistieken over handicap om een adequaat beleid te ontwikkelen of de effecten van het geïmplementeerde beleid te meten. De besluitvorming op het gebied van handicap moet gebaseerd zijn op betrouwbare gegevens en statistieken zodat de meest doeltreffende maatregelen genomen kunnen worden en de resultaten vergeleken met de oorspronkelijke doelstellingen. Een belangrijk aandachtspunt hierbij is om de uitsplitsing van gegevens te systematiseren, onder meer naar leeftijd, geslacht en handicap.<sup>18</sup> Deze statistieken moeten ook worden verspreid en toegankelijk zijn voor personen met een handicap.

De verbetering van de verzameling van statistische gegevens over personen met een handicap is ook een Europese doelstelling. Het nieuw scorebord toont de vooruitgang bij de uitvoering van activiteiten in de hele EU in het kader van de Europese strategie, alsook op gebieden waarop de Commissie de lidstaten oproept actie te ondernemen.

### Doelstellingen

We verbinden ons ertoe passende gegevens en statistieken te verzamelen om een passend beleid te formuleren en uit te voeren. Hiervoor bevorderen we tegen 2030 stapsgewijs een identificatie van de behoeften en mogelijkheden op het gebied van gegevensverzameling en statistieken over personen met een handicap, gevolgd door de ontwikkeling van statistieken over personen met een handicap, uitgesplitst naar andere criteria. Hierbij zal bijzondere aandacht gaan naar de intersectionaliteit bij het verzamelen van gegevens.

---

<sup>18</sup> CRPD/C/BEL/CO/1 §42-43.

## Internationale samenwerking en nationale tenuitvoerlegging

art. 32-33 UNCRPD

### Context en uitdagingen in België

In het kader van het VN-Verdrag verbinden de lidstaten zich ertoe om het belang van internationale samenwerking en de bevordering daarvan te erkennen, ter ondersteuning van nationale inspanningen voor de verwezenlijking van rechten van personen met een handicap. België dient dus in zijn buitenlands beleid rekening te houden met de dimensie van handicap, in het bijzonder in de activiteiten voor internationale en regionale organisaties, en moet hierbij het maatschappelijk middenveld betrekken, in het bijzonder de organisaties voor personen met een handicap. De bevordering van de rechten van personen met een handicap wereldwijd is ook een belangrijk element van de Europese strategie.

Doorheen het Belgisch buitenlands beleid en de acties op het vlak van ontwikkelingssamenwerking wordt een transversale benadering op basis van mensenrechten aangehouden. Deze intersectionele benadering laat België toe om met alle kwetsbaarheden rekening te houden, inclusief de specifieke noden verbonden aan rechten van personen met een handicap.

### Doelstellingen

We engageren ons om in de internationale acties van België rekening te houden met de rechten van personen met een handicap, als onderdeel van een transversale aanpak. We richten ons op hiervoor in de eerste plaats op het ondersteuning van de werkzaamheden van het VN-Comité voor de rechten van personen met een handicap. Verder houden we rekening met handicap bij de voorbereiding van missies in het buitenland en in programma's voor ontwikkelingssamenwerking.



© 2024

**FOD Sociale Zekerheid  
DG Beleidsondersteuning**

Administratief Centrum Kruidtuin  
Finance Tower  
Kruidtuinlaan 50  
1000 Brussel

Verantwoordelijke uitgever  
Peter Samyn

[dgBeSoC-contact@minsoc.fed.be](mailto:dgBeSoC-contact@minsoc.fed.be)  
<https://socialsecurity.belgium.be>

D 2024/10.770/15